

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

زمان پذیرش نهایی: ۹۹/۱۱/۲۵

بررسی رابطه شیوع بیماری کووید-۱۹ بر سطح امنیت و جرم خیزی در مناطق

مسکونی و تجاری (مورد مطالعه: شهر تهران)

فاطمه ادیبی سعدی نژاد^۱، مجتبی جلالوند^۲، حمید کریمی^۳

۱-استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر

۲-دانشجو دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

۳-دانشجو دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

mailto:geo_adibi@yahoo.com

چکیده

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش توصیفی-تحلیلی و به صورت پیمایشی بوده است. هدف این پژوهش بررسی شیوع بیماری کووید-۱۹ بر سطح امنیت و جرم خیزی در مناطق مسکونی و تجاری بوده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شهروندان شهر تهران بودند که تعداد نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۴ نفر انتخاب شدند و پرسشنامه با روش نمونه گیری تصادفی ساده و به صورت آنلاین بین آنها توزیع شد. رابوی سوالات پرسشنامه توسط اساتید و متخصصان برنامه ریزی شهری تایید شد و پایایی سوالات نیز با آزمون آلفای کرونباخ ۰/۷۸ محاسبه شد. در این پژوهش برای تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS استفاده شده است. نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف نشان داد که سطح معناداری تمامی متغیرهای مورد مطالعه از $a = 0/05$ بیشتر است، لذا چنین نتیجه گیری شد که توزیع داده ها نرمال می باشد. لذا جهت بررسی فرضیه های پژوهش از آزمون پارامتریک پیرسون استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون پیرسون حاکی از آن بود که بین شیوع بیماری کووید-۱۹ و سطح امنیت و جرم خیزی در مناطق مسکونی و تجاری رابطه منفی و معنی داری برقرار است. $P \leq 0.05$.

کلمات کلیدی: کووید-۱۹، امنیت، جرم خیزی، تهران

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

مقدمه

بدون تردید هیچ عنصری برای پیشرفت، توسعه و تکامل یک جامعه و همچنین شکوفایی استعدادها مهمتر از دو عنصر امنیت و سلامت نیست در پنج سال گذشته اگر برخی مردم دنیا فقط فقدان امنیت را در سبب زندگی خود تجربه کرده بودند اما با وجود این ویروس و گسترش آن در سراسر دنیا تجربه سلامتی را نیز به عنوان دومین عنصری که تأمین کننده آرامش در جامعه بوده و توسعه اجتماعی، خلاقیت و فعالیت ارزشمند بدون آن امکان پذیر نخواهد بود را نیز تجربه کردند. مفهوم احساس امنیت و سلامت از شاخص های کیفیت زندگی در جامعه محسوب شده و آسیب های روانی اجتماعی از مهمترین پیامدهای مختلف آن به - شمار می روند(عرب و کوچزائی، ۱۳۹۹: ۱۲۱).

شهر بخشی از یک کشور و جزیره ای درون آن است. با این که شهرها مسایل و علایق مشترکی دارند اما از یکدیگر جدا هستند. شهرها هرکدام تاریخ و تمدن مخصوص به خود را دارند، اما در یک کشور شهرها در راستای یک قانون عمل می کنند و هدف مشترکشان یکی است، آن هم ایجاد امنیت اجتماعی برای شهروندان است. امنیت عبارت است از توانایی شهر در دفعتهدیده های خارجی و داخلی علیه حیات سیاسی و اجتماعی شهروندان، کسانی که به طور انفرادی قدرت کمی در اختیار دارند، اما در جمع و هنگامی که به صورت گروههای متحرک باشند در ایجاد امنیت یا به چالش کشیدن امنیت، نقش قابل توجهی دارند(سادات حسینی نصرآبادی، ۱۳۹۳: ۱). امنیت به عنوان یکی از نیازهای فطری بشر، با جوهره ی هستی انسان، پیوند ناگسستنی دارد احساس امنیت و بهره وری از آرامش، ضروری تر بستر پدیدآیی و خلاقیت ها، شکوفایی استعدادها تعالی وجود و توسعه و تحول پایدار در عرصه های مختلف حیات فردی و اجتماعی است. به بیانی دیگر امنیت عبارت است از احساس آرامش و اطمینان از عدم تعرض به جان و مال کار و دیگر حقوق انسان. در عصر حاضر، محیط های نامطلوب شهری مشکلات بسیاری را برای شهروندان ایجاد کرده است با گسترش آسیب ها، امنیت رنگ می بازد و بر میزان جرم افزوده می شود در واقع مردم با هر اتفاقی ترس و دلهره شان بیشتر می شود و در نتیجه احساس ناامنی می کنند. در آغاز و در ادوار گذشته «امنیت» بیانگر نوعی «تضمین» فیزیکی برای وجودی عینی نظیر شخص، خانواده، قبیله، حکومت و ... بود. با پیشرفت جوامع انسانی، «امنیت» به تدریج مفهومی گسترده و پیچیده به خود گرفت که علاوه بر فقدان تهدید و ترس بیانگر تضمینی نیز برای رشد و پیشرفت، تعلیم و تربیت، شکوفایی استعدادها، توسعه جوامع انسانی و ضامن حفظ حیات مادی و معنوی هست. به طور کلی در مفهوم امنیت دو رکن اساسی قرار دارد: ۱- فقدان تهدید و ترس یا اطمینان به خود و ادامه حرکت؛ ۲- آزادی و روشنی آینده حرکت و فعل انسان و جامعه. به همین جهت گاه امنیت را به معنای آزادی نسبی یا آزادی مطلق برای حفظ موجودیت خود و ارتقاء آن دانسته اند (جمشیدی، ۱۳۹۲: ۲). بیماری کرونا(کووید -۱۹) عنوان یک بیماری مسری که اکنون تمام سطوح زندگی انسانی را در بر گرفته است. در ابتدای امر به نظر می رسید که کرونا نوعی بیماری است و این بیماری مانند هر نوع بیماری دیگر می تواند چندین ساحت را درگیر کند ساحت زیستی دوم ساحت روانی و سوم ساحت اجتماعی ولی به محض وجود همه گیر بودن بیماری، آن با این قدرت بالای گسترش کرنا به یک اپیدمی جمع(پاندمی) و یک پدیده اجتماعی تبدیل شده است. به عبارتی می تون بر اساس واقعیت اجتماعی بیماری کرونا، این امنیت جمعی است که امنیت فردی را تأمین می کند(عظیمی، ۱۳۹۹: ۱۳۲). همه گیری COVID-۱۹ سال ۲۰۲۰ جهان را تحت تأثیر قرار داده است شواهد اولیه حاکی از آن است که یکی از تأثیرات میزان جرم و جنایت است(استیک و فلوسن، ۲۰۲۰: ۱). افزایش جرائم و آسیب های اجتماعی در سطح جامعه نمونه هایی از

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

نقض نظم و انضباط اجتماعی و به عنوان ناهنجاری هایی در سطح شهرها بروز می کنند. اگر کمی دقیق به موضوع بنگریم متوجه خواهیم شد که این پدیده (ویروس کرونا) سطوح متفاوتی از جرائم و ناامنی را در پی خواهد داشت که از عدم اعتبار و منابع مالی کافی در روند اجرای فعالیت های اقتصادی گرفته تا احتمال ناامنی و اعتراضات خیابانی متصور است (عرب و کوچزایی، ۱۳۹۹: ۱۲۲). در شرح تاریخچه شیوع بیماری های واگیردار باید گفت که در سال ۱۹۱۸ و در آخرین سال جنگ جهانی اول، شیوع جهانی آنفولانزای اسپانیایی پانصد میلیون نفر در سراسر جهان (یک سوم ساکنان کره زمین در آن تاریخ) را مبتلا کرد و سبب مرگ بیست تا پنجاه میلیون نفر شد. سابقه نگرش امنیتی به بیماری های همه گیر در آخرین سال های قرن بیستم را می توان دست کم در اوایل دهه ۱۹۹۰ و در گرماگرم تغییرات ژئوپلیتیکی در جهان پس از جنگ سرد دید؛ هنگامی که سازمان های فدرال، مسئول امور بهداشت و سلامت در آمریکا، گزارش مهمی را با عنوان «بیماری های واگیردار گسترش یابنده: تهدیدهای میکروبی متوجه سلامت مردم در ایالات متحده آمریکا» منتشر کردند و در آن هشدار دادند که شماری از بیماری های همه گیر که در آن هنگام دامن گیر ساکنان دیگر بخش های جهان بودند، به دلیل وابستگی متقابل و ارتباطات جهانی و نیز تغییرات الگوهای اجتماعی و فرهنگی قادرند به شکل تهدیداتی بالقوه برای آمریکا درآیند. امروزه با شیوع بیماری کرونا، دولت ها سیاست های قرنطینه و فاصله گذاری اجتماعی و در نهایت تعطیلی کل کشور را دنبال می کنند و این همین امر با خلوت تر شدن خیابان ها، پارک ها و فضای شهری شده است. و همین موضوع سطح امنیت را در سطح شهرها پایین تر آورده است. زیرا بسیار از مراکز تجاری تعطیل شده اند و صاحبان کسب و کارها محل کار خود را به دلیل اعمال محدودیت های دولت تعطیل کرده اند. و ز سوی دیگر بیماری کرونا باعث شده که در مردم اکثر اوقات خود را در منازل هایشان بگذرانند و این موضع سطح امنیت در مناطق مسکونی را افزایش داده است. بیماری عفونی کووید 19 بزرگترین بحران جهانی قرن حاضر است که عمق و گستره عظیمی دارد این بحران بهداشتی، همه گیری هفت میلیارد و هشتصد میلیون انسان حاضر در زمین را تهدید می کند و امروزه در همه کشورها دنیا شاهد نمونه های فراوانی از قدرت روح بشری هستیم، پزشکان، پرستاران، رهبران سیاسیون و مردم عادی از خود قدرت هدایت و تاب آوری نشان می دهند این امر این امیدواری را ایجاد می کند که مردان و زنان سراسر جهان بتوانند در واکنش نشان دادن به این چالش فوق العاده به پیروزی دست یابند. همه گیری ویروس کرونا در ایران و جهان به دنبال خود پیامدهای مختلف اجتماعی، فرهنگی امنیتی اقتصادی و سیاسی را داشته است (عرب و کوچزایی، ۱۳۹۹: ۱۲۲). ویروس باعث افزایش برخی از انواع جرایم (به عنوان مثال، سرقت تجاری ناشی اعدم حضور صاحبان مشاغل)، و از سویی به عقب انداختن سرقت های مسکونی (به دلیل افزایش حضور در خانه) شده اما این افزایش حضور در خانه موجب افزایش خشونت خانگی شده و همچنین محدودیت های انزوای اجتماعی را موجب شده است (میلر و بلومستین، ۲۰۲۰: ۳) کاهش فعالیت های اجتماعی، احساس طرد از سوی جامعه، کاهش ارتباط موثر با خانواده و اطرافیان و تجربه انگ توسط بیمار و خانواده اش از جمله پیامدهای اجتماعی بیماری کووید-۱۹ محسوب می شوند (علی اکبری و همکاران، ۲۰۲۰: ۱).

بی شک شرایط پساکروناپی تحرکات سیاسی و امنیتی به وجود خواهد آورد مثلاً "ممکن است تنش ها و اعتراضات اجتماعی داشته باشیم. بنابراین اقدامات پلیس باید ناظر بر انجام بروز هیجانات بوده و با نظارت و درایت فارغ از اعمال خشونت بتواند با مدیریت و نقش نجات بخشی خود، اوضاع را در دست خود گرفته و به روال عادی برگرداند (عرب و کوچزایی، ۱۳۹۹: ۱۲۲).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

افزایش جرائم و آسیب های اجتماعی در سطح جامعه نمونه هایی از نقض نظم و انضباط اجتماعی و به عنوان ناهنجاری هایی در سطح جامعه بروز می کنند. اگر کمی دقیق به موضوع بنگریم متوجه خواهیم شد که این پدیده (ویروس کرونا) سطوح متفاوتی از جرائم و آسیب ها را در پی خواهد داشت که از عدم اعتبار و منابع مالی کافی در روند اجرای فعالیت های اقتصادی گرفته تا احتمال نا امنی و اعتراضات خیابانی متصور است (عرب و کوچزایی، ۱۳۹۹: ۱۲۲).

لذا با توجه به مطالب بیان شده سوال اصلی پژوهش به شرح زیر می باشد: همان طور که گفتیم بیماری کووید-۱۹ از اسفند سال ۱۳۹۸ تا امروز یعنی آذر ماه ۱۳۹۹ هنوز بیماری کووید-۱۹ در کل جهان از جمله کشور ایران ادامه دارد و هنوز هم واکسن قطعی برای این کنترل بیماری کشف نشده است شهر تهران به عنوان پایتخت کشور ایران و به عنوان یکی از شهر های پرجمعیت ایران در وضعیت قرمز این بیماری قرار دارد، بنابراین دولت ایران علاوه بر سیاست های فاصله گذاری اجتماعی و قرنطینه بیماران، سیاست تعطیلی تمامی مراکز به به جز موارد اضطراری که مورد نیاز مردم است را در پیش گرفت است تا شاید بتوان این بیماری را تا حدودی کنترل کرد زیرا آمارهای روزانه مرگ و میر آبان ماه سال ۱۳۹۹ به روزی تقریباً ۵۰۰ نفر در روز رسیده است که تعداد بسیاری نیز از شهر تهران می باشند و این موضوع برای کشور ایران بسیار نگران کننده شده است.

بررسی رابطه شیوع بیماری کووید-۱۹ بر سطح امنیت و جرم خیزی در مناطق مسکونی و تجاری وجود دارد؟
میلر و بلومستین (۲۰۲۰)، پژوهشی با عنوان "جرم، عدالت و بیماری همه گیر COVID-19: به سمت دستور کار تحقیقات ملی" انجام دادند. نتایج نشان داد که شیوع بیماری کووید-۱۹ باعث گسترش جرم و خشونت خانگی شده است. کامپدلی و همکاران (۲۰۲۰)، پژوهشی با عنوان "بررسی اثر سیاست های مهار کرونا (کووید 19) بر جرائم، مورد مطالعه شهر لس آنجلس" انجام دادند. نتایج نشان داد که بعد از اجرای سیاست های کنترل بیماری تعداد جرائمی مانند سرقت، حمله با سلاح گرم و ... به نحو چشم گیری کاهش یافته اما آسیب های اجتماعی مانند خشونت خانوادگی، ضرب و شتم رشد فراوانی داشته است.

عزب و کوچزایی (۱۳۹۹)، پژوهشی با عنوان "بررسی تأثیر همه گیری ویروس کرونا بر جرائم و آسیب های اجتماعی (مورد مطالعه: استان سیستان و بلوچستان)" انجام دادند. یافته های این پژوهش نشان داد وجود عواملی همچون میزان بالای بیکاری جوانان، سطح پایین درآمد خانوار همچنین از سویی تأثیر مستقیم این بیماری بر اقتصاد مردم به دلیل اجرای طرح فاصله گذاری اجتماعی و تعطیلی و بستن مغازه ها و فروشگاه ها، می تواند در افت اقتصادی و درآمد مردم تأثیر فراوانی داشته باشد و زمینه جرایمی همچون سرقت، مشکلات حقوقی و مالی و ... را فراهم نماید. نتایج این پژوهش نشان داد که استان سیستان و بلوچستان از زمان اولین تست مثبت کرونا در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۰۳ تاکنون در بسیاری از شاخص جرایم روند کاهشی داشته، اما در خصوص آسیب های اجتماعی و روانی روند رو به رشدی را داشته است.

اهداف پژوهش

- شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح امنیت شهرها را کاهش داده است.
- شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح جرم خیزی در مناطق مسکونی شهر تهران را کاهش داده است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

▪ شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح جرم خیزی در مناطق تجاری شهر تهران را افزایش داده است.

مبانی نظری پژوهش

کروناویروس جدید (کووید_۱۹)

کروناویروس جدید (nCoV-2019) یا کووید-۱۹ (COVID-19) در شروع سال ۲۰۲۰ در شهر ووهان چین توسط سازمان بهداشت جهانی (World Health Organization) (WHO) شناسایی شد. کووید-۱۹ این روزها خطرناکترین ویروس خانواده Coronaviridae محسوب شده و هشدار جدی برای تمام کشورهای جهان به شمار می آید. این ویروس، عفونت‌های شدید تنفسی و روده‌ای در حیوانات و انسان‌ها، به وجود آورده است. عفونت (IFR (Infection Fatality Risk نیز ناشی از این ویروس بوده و در پی آن مرگ را به همراه دارد (دانش و قویدل، ۱۳۹۸: ۱). بیماری کرونا ویروس-۱۹ (COVID-19) از ۸ ام دسامبر سال ۲۰۱۹ به سرعت در چین گسترش یافته است. شیوع ناگهانی کرونا از چین به بیش از ۳۰ کشور، شوکی برای جامعه جهانی و به ویژه سیاست گذاران بهداشت در سراسر جهان بوده است (لطفی، ۱۳۹۸: ۱).

به طور کلی کروناویروس نوین -۲۰۱۹ (SARS-CoV-2) یک کروناویروس متعلق به دسته بتاکروناویروس است. کووید سومین بیماری شناخته شده کروناویروس جانوری (zoonotic) بعد از SARS (سارس) و سندرم تنفسی خاورمیانه (MERS) مرس است که این دو نیز به دسته بتاکروناویروس تعلق دارند بیمارانی که به ویروس نوپدید کووید-۱۹ مبتلا شدند علائم نومونیا شدید که شامل تب، خستگی، سرفه خشک و زجر تنفسی حاد را عمدتاً نشان دادند. پژوهش‌های مقدماتی نشان دادند که در دوران کمون میانگین ۵,۲ روزه نومونیای مبتلایان ویروس نوپدید کووید-۱۹ (NCIP)، این امکان فراهم می شود که از طریق قطرات تنفسی یک شیوع سریع سراسری ایجاد شود (فرنوش و همکاران، ۱۳۹۹).

امنیت

در فرهنگ آکسفورد، واژه security حفظ بودن، فراغت از خطر یا اضطراب و تشویش معنی شده است. که لازم به توضیح است تفاوت است بین واژه امنیت (security)، ایمنی (safetysecurity) رهایی یا حفاظت از خطر نگرانی، اقدامات پیشگیری برای تضمین امنیت از یک کشور، شخص، مقوله‌های ارزشی safety وضعیت در امان بودن، وضعیت بی خطر بودن و توانایی برای حفظ سلامتی معنی شده است. در شهر امن، ایمنی در فضای شهری تأمین شده و فرد در شهر احساس امنیت خاطر و فقدان خطر می کند. در واقع پایه بحث شهر ایمن بیشتر بر مسائلی متمرکز است که میزان خطرات را به حداقل برساند. بر همین اساس هرگونه اقدام مداخلاتی در کالبد شهر نیز باید با توجه به راهبردهای این رویکرد صورت گیرد. امنیت، احساس آرامش و اطمینان از عدم تعرض به جان، مال و سایر حقوق انسان است. این ارزش انحصاری، یکی از ضروت‌های زندگی فردی و اجتماعی است. در زمان‌های گذشته، حصارهای اطراف شهرها و خندق‌های اطراف آنها حریم امنی را برای شهر و ساکنان آن ایجاد می کرد. به این ترتیب شهر از تعرض بیگانگان مصون می شد. مهمترین نیاز از نظر روحی امنیت است که به عنوان مهمترین هدف زندگی و جوهر سلامت روانی فرد تلقی می شود مفهوم امنیت به دفاع یا حفاظت از خود، خانواده، دوستان و اموال بازمیگردد. مفهوم امنیت در فضای شهری از یک سو با جرم ارتباط پیدا می کند. اگر چه از آن بسیار متفاوت است و از سوی دیگر با مفهوم قربانی جرم واقع شدن و ترس از آن در ارتباط است. از سوی دیگر می بایست میان ترس و خطر یا احساس امنیت کردن و در امان بودن تفاوت قائل شد. از نظر علمی، درک اثرات جرم یعنی ترس از وقوع جرم، به اندازه خود آن یعنی خطرهای آماری

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

حاصل از وقوع جرم اهمیت دارد. واکنش نسبت به ترس از قربانی شدن باعث می شود که بسیاری از مردم از خطرات دوری کنند یا حداقل میزان در معرض خطر قرار گرفتن شان را کاهش دهند. این خود می تواند منجر به عدم حضور مردم نه تنها در یک مکان خاص بلکه در بیشتر فضاهای عمومی شود. مفهوم فضای شهری امن در مقابل مفهوم فضای شهری ناامن قرار دارد، پدیده ناامنی دارای دو جنبه عینی و ذهنی است و کلیه عرصه های زندگی را در بر میگیرد. مقوله ناامنی از جنبه عینی، کلیه مظاهر ناامنی از جمله سرقت، قتل، خشونت و ... را شامل می شود. و مقوله ناامنی از جنبه ذهنی، شامل داوری در خصوص امنیت منطقه و فضا است. ناامنی، پدیده ای همانند فقر است و می توان گفت که فقر مقدمه دیگر پدیده های آسیب شناختی از جمله ناامنی، خشونت شهری و غیره است (قرایی، ۱۳۸۹: ۱۹).

جرم

جرم از ریشه عربی (ج ر م) به معنای قطع کردن . چیدن میوه از درخت حمل کردن کسب کردن ارتکاب گناه و اوار کردن به کاری ناپسند به کار رفته است. جرم در لغت به معنای گناه بزه و خطا بوده و از جرم به ذنب، اثم، سئی، عصبان و معصیت نیز تعبیر می شود (عمار لو و همکاران، ۱۳۹۴: ۵). از لحاظ لغوی دو واژه جرم و مجازات در اصل دو روی یک سکه محسوب می شوند و همانند دو ریل یک قطار به طور موازی در طول تاریخ بشریت در کنار هم قرار گرفته اند. معنای لغوی جرم: جرم و جریمه از جرم، به ضم جیم: به معنی قطع کردن است یا به قول راغب اصفهانی اصل معنی جرم، بریدن میوه از درخت و برای هر کسب و کار زشت و مکروه، استفاده شده که در نتیجه به معنای گناه و بزه تعبیر شده است. معنای لغوی کیفر و مجازات: کیفر عبارت است از سنگی که بر کنگره های قلعه می نهادند و چون غنیمت نزدیک می آمد بر سر او می کوفتند (محمودی و الهی دوست، ۱۳۹۷: ۱۲۸).

حقوقدانان کشورهای مختلف جرم را تقریباً به یک شکل تعریف کرده اند؛ به عنوان مثال، به اعتقاد گروهی، جرم فعل یا ترک فعلی است که از نظر خارجی به نظم، صلح و آرامش لطمه وارد می کند و قانون بدین دلیل با مجازات، ضمانت اجرای برای آن فراهم می سازد. یا در اندیشه عده ای فعل یا ترک فعلی است که توسط قانون پیش بینی شده و مجازات برای آن تعلق گرفته و قابل استناد به فاعل آن است برخی نیز تعریف را وسیع تر کرده اند و هرگونه تجاوز مادی به حقوق جزا را جرم می شناسند. باید یادآوری کنیم که تعاریف حقوقدانان لزوماً در مجموعه های قوانین به شکل ارائه شده از ناحیه آنها نیامده است و قانون گذار غالباً با تلخیص این تعاریف، جرم را از نظر قانونی مشخص می کند (محمودی و الهی دوست، ۱۳۹۷: ۱۲۹). تئوری بی سزمانی اجتماعی، جرم را نتیجه کاهش همبستگی اجتماعی می داند. زمانی که اجتماعات، نابسامان می شوند؛ همسایه ها نسبت به نظارت و بازبینی خاطیان بالقوه بی میل می شوند؛ پیامد این بی میلی و عدم مسئولیت نسبت به رفتار دیگران، افزایش رفتارهای کجرو، خواهد بود. در حقیقت، در این دیدگاه کاهش سرمایه اجتماعی فردی و سازمانی، به تضعیف همبستگی محله ای، می انجامد و بی سزمانی اجتماعی را در جامعه، گسترش می دهد و زمینه برای بروز جرائم مهیا می شود (طالبزاده و همکاران، ۱۳۹۲: ۸۸).

فرضیه های پژوهش

- شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح امنیت شهرها را کاهش داده است.
- شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح جرم خیزی در مناطق مسکونی شهر تهران را کاهش داده است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

▪ شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح جرم خیزی در مناطق تجاری شهر تهران را افزایش داده است.

روش پژوهش

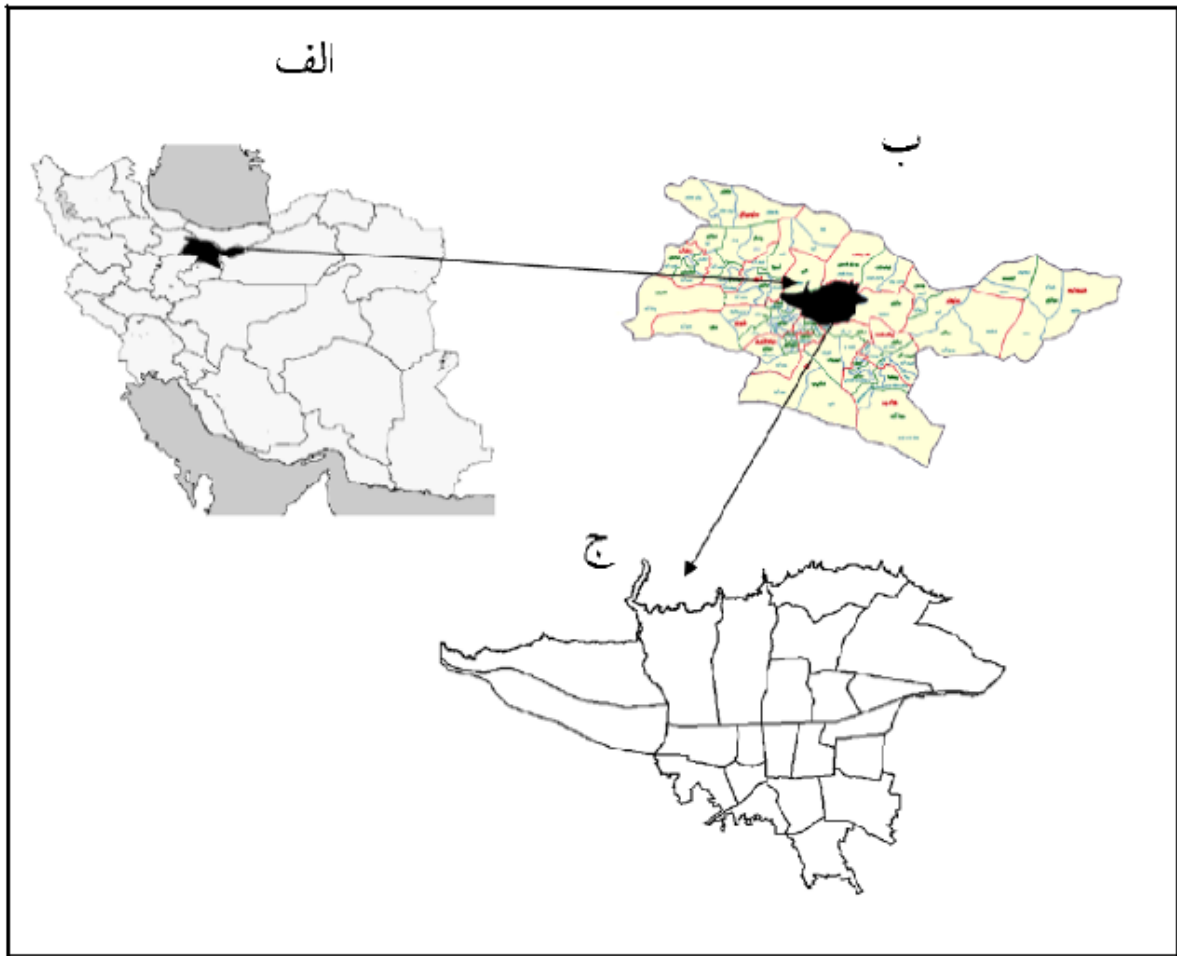
پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش دارای ماهیتی توصیفی - تحلیلی است. گردآوری داده ها به کمک مطالعات اسنادی - کتابخانه‌ای و برداشت های میدانی از طریق ابزارهای مشاهده، تکمیل پرسشنامه انجام گرفته است. جامعه آماری پژوهش، شهروندان شهر تهران بوده اند که تعداد نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۴ نفر محاسبه شد. پرسشنامه پس از تأیید و تعیین روایی و پایایی، توسط محقق به صورت آنلاین بین شهروندان شهر تهران با روش نمونه گیری تصادفی ساده توزیع شد.

موقعیت محدوده مورد مطالعه

استان تهران به مرکزیت شهر تهران، با وسعتی حدود ۱۲,۹۸۱ کیلومتر مربع، بین ۳۴ تا ۳۶,۵ درجه عرض شمالی و ۵۰ تا ۵۳ درجه طول شرقی واقع شده است. این استان از شمال به استان مازندران، از جنوب به استان قم، از جنوب غربی به استان مرکزی، از غرب به استان البرز و از شرق به استان سمنان محدود است. جمعیت این استان طبق سرشماری سال ۱۳۹۵ بالغ بر ۱۳,۲۶۷,۶۳۷ نفر بوده است که ۱۲,۴۵۲,۲۳۰ در نقاط شهری و ۸۱۴,۶۹۸ در نقاط روستایی ساکن هستند. مرکز این استان شهر تهران است. شهر تهران پایتخت کشور ایران نیز به شمار می رود. استان تهران با بیش از ۱۳ میلیون نفر جمعیت، ۵/۱۷ درصد جمعیت کل کشور را در خود جای داده است. از این میزان، ۱۲, ۲۵۲ هزار نفر در مناطق شهری و ۱, ۱۶۱ هزار نفر در مناطق روستایی آن ساکن هستند. ۶/۶۳ درصد از جمعیت شهری استان تهران در شهر تهران و مابقی در ۴۴ شهر دیگر استان ساکن هستند. رشد جمعیت شهر تهران ۱/۴ درصد است که در مقایسه با دهه قبل اندکی افزایش یافته است. میان شهرهای استان تهران، شهریار با ۸/۱۶ درصد رشد سالیانه، در مقام اول رشد قرار دارد و کمال شهر با ۴/۱۱ درصد، ملارد با ۱۰ درصد و پاکدشت با ۹/۹ درصد و صفادشت با ۸/۸ درصد رشد سالانه در مقام های بعدی قرار دارند. در طول دهه ۱۳۸۵-۱۳۷۵ ده شهر به شهرهای استان تهران اضافه شده اند که بزرگ ترین آن ها شهرهای اندیشه، صالح آباد و باغستان و نصیرآباد با ۷۵ هزار، ۵۴ هزار، ۵۲ هزار، ۲۳ هزار نفر و کوچک ترین آن ها شهر ارجمند با ۱۷۰۰ نفر بوده است. استان تهران امروزه دارای ۱۶ شهرستان، ۴۵ شهر و ۷۸ دهستان است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

شکل شماره (1) موقعیت محدوده مطالعاتی. الف) موقعیت استان تهران-ب) موقعیت شهرستان تهران.ج) شهر تهران.

جدول ۱-آزمون آلفای کرونباخ

مقدار آلفای کرونباخ	ابعاد
۰/۷۸	امنیت
۰/۷۸	جرم خیزی
۰/۷۸	کل

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

یافته های پژوهش

با توجه به جدول (۲) آزمون کولموگروف اسمیرنوف نرمال بودن داده های پژوهش را نشان داد بنابراین از آزمون پیرسون استفاده شده است.

جدول ۲- آزمون کولموگروف اسمیرنوف، به منظور بررسی نرمال بودن

متغیر	تعداد	کولموگروف- اسمیرنوف	معنی داری (P)
امنیت	۳۸۴	۱/۱۵۴	۰,۰۰۳
جرم خیزی	۳۸۴	۱/۳۶۵	۰,۰۰۳

بررسی فرضیه های پژوهش

برای بررسی رابطه بین عوامل اجتماعی مؤثر بر رابطه شیوع بیماری کووید-۱۹ بر سطح امنیت و جرم خیزی در مناطق مسکونی و تجاری از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در قالب جدول شماره (۴-۶) آورده شده است.

فرضیه اول

H1: شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح امنیت شهرها را کاهش داده است.

H0: شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح امنیت شهرها را کاهش داده است.

جدول (۳) نتایج ضریب همبستگی بین شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح امنیت شهرها

متغیر X	متغیر Y	تعداد	ضریب همبستگی (r)	سطح معناداری (sig)
شیوع بیماری کووید-۱۹	سطح امنیت	۳۸۴	۰/۸۶۸	۰,۰۰۰

همانطور که نتایج جدول شماره (۳) نشان می دهد مقدار به دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون بین شیوع بیماری کووید-۱۹ و سطح امنیت شهرها ($r=0/868$) در سطح آلفای ۰,۰۵ معنی دار است $sig < 0.05$. لذا چنین استنباط می شود که با سطح اطمینان بالای ۹۵٪ و $sig=0.000$ بین شیوع بیماری کووید-۱۹ و سطح امنیت شهرها رابطه منفی و معنی داری وجود دارد. در واقع می توان گفت که رابطه بین متغیر وابسته (شیوع بیماری کووید-۱۹) و متغیر مستقل (سطح امنیت)

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

رابطه عکس وجود دارد. یعنی با افزایش شیوع بیماری کووید-۱۹، سطح امنیت شهرها کاهش می یابد و در مقابل با کاهش شیوع بیماری کووید-۱۹، سطح امنیت شهرها نیز افزایش می یابد. بنابراین فرضیه H1 تأیید و فرضیه H0 رد می گردد.

فرضیه دوم:

H1: شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح جرم خیزی در مناطق مسکونی شهر تهران را کاهش داده است.

H0: شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح جرم خیزی در مناطق مسکونی شهر تهران را کاهش داده است.

جدول (۴) نتایج ضریب همبستگی بین شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح امنیت شهرها

متغیر X	متغیر Y	تعداد	ضریب همبستگی (r)	سطح معناداری (Sig)
شیوع بیماری کووید-۱۹	سطح جرم خیزی در مناطق مسکونی	۳۸۴	۰/۱۴۰	۰,۰۰۰

همانطور که نتایج جدول شماره (۴) نشان می دهد مقدار به دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون بین شیوع بیماری کووید-۱۹ و سطح جرم خیزی در مناطق مسکونی ($r=0/140$) در سطح آلفای ۰,۰۵ معنی دار است $sig < 0.05$. لذا چنین استنباط می شود که با سطح اطمینان بالای ۹۵٪ و $sig=0.000$ بین شیوع بیماری کووید-۱۹ و سطح جرم خیزی در مناطق مسکونی رابطه منفی و معنی داری وجود دارد. در واقع می توان گفت که رابطه بین متغیر وابسته (شیوع بیماری کووید-۱۹) و متغیر مستقل (سطح امنیت) رابطه عکس وجود دارد. یعنی با افزایش شیوع بیماری کووید-۱۹، سطح جرم خیزی در مناطق مسکونی کاهش می یابد و در مقابل با کاهش شیوع بیماری کووید-۱۹، سطح جرم خیزی در مناطق مسکونی نیز افزایش می یابد. بنابراین فرضیه H1 تأیید و فرضیه H0 رد می گردد.

فرضیه سوم:

H1: شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح جرم خیزی در مناطق تجاری شهر تهران را افزایش داده است.

H0: شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح جرم خیزی در مناطق تجاری شهر تهران را افزایش داده است.

جدول (۵) نتایج ضریب همبستگی بین شیوع بیماری کووید-۱۹ سطح امنیت شهرها

متغیر X	متغیر Y	تعداد	ضریب همبستگی (r)	سطح معناداری (Sig)
شیوع بیماری کووید-۱۹	سطح جرم خیزی در مناطق تجاری	۳۸۴	۰/۶۴۲	۰,۰۰۰

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

همانطور که نتایج جدول شماره (۵) نشان می دهد مقدار به دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون بین شیوع بیماری کووید-۱۹ و سطح جرم خیزی در مناطق تجاری ($r=0/642$) در سطح آلفای ۰,۰۵ معنی دار است $sig < 0.05$. لذا چنین استنباط می شود که با سطح اطمینان بالای ۹۵٪ و $sig=0.000$ بین شیوع بیماری کووید-۱۹ و سطح جرم خیزی در مناطق تجاری رابطه منفی و معنی داری وجود دارد. در واقع می توان گفت که رابطه بین متغیر وابسته (شیوع بیماری کووید-۱۹) و متغیر مستقل (سطح امنیت) رابطه عکس وجود دارد. یعنی با افزایش شیوع بیماری کووید-۱۹، سطح جرم خیزی در مناطق تجاری کاهش می یابد و در مقابل با کاهش شیوع بیماری کووید-۱۹، سطح جرم خیزی در مناطق تجاری نیز افزایش می یابد. بنابراین فرضیه H1 تأیید و فرضیه H0 رد می گردد.

نتیجه گیری

امنیت بستر تجلی همه نعمت های زندگی است. هرگاه امنیت از میان برود، سایر مسائل رفاهی و مواهب مادی و معنوی نیز به خطر خواهد افتاد، در یک محیط ناامن امکان زندگی توأم با سربلندی و آسودگی فکر، تلاش و کوشش برای پیشبرد هدف های اجتماعی وجود ندارد. مقابله با ناامنی در شهر بدون شناخت علل پیدایش آن، امکانپذیر نیست. تحولات و پیشرفت های علمی در چند سده گذشته برای امنیت بخشی به زندگی شهروندان در شهرها موفقیت زیادی نداشته است. دیدگاه های سنتی به مقوله امنیت، و طرح ها و برنامه های تدوین شده براساس این دیدگاه ها به طور عمده بر حفاظت فیزیکی در برابر تهدیدهای بیرونی تأکید داشته اند. در این راستا، بسیار شاهد بوده ایم که مسائلی چون حفظ استانداردهای مربوط به سلامت انسان ها و محافظت از محیط زیست - اعم از: رودخانه ها و دریاچه ها، جنگل ها و زیستگاه های حیات وحش و هوا - مغفول واقع شده و در مقایسه با سایر مسائل و موارد در کشور در اولویت قرار نگرفته اند. اکنون و با گذشت زمان، بر همگان روشن شده است که حفظ واقعی و مؤثر محیط زیست و سلامت عمومی هر کشور با دقت ترین، علمی ترین، دلسوزانه ترین تدابیر و به دور از هر نوع جهت گیری سیاسی، یکی از مهم ترین و شاید اصلی ترین رکن در حفظ امنیت ملی آن کشور در جهان امروز محسوب شود. همه گیری ویروس کرونا زنگ خطری برای تصمیم گیرندگان و سیاست گذاران کشورمان بود که هرچند دارای این توانایی هستند که با محاسبه دقیق توازن قوای نظامی در منطقه، به حمله ای در نوع خود بی نظیر، دقیق و کوبنده به یکی از مهم ترین پایگاه های نظامی ایالات متحده در همسایگی خود با استفاده از موشک های بالستیک دست بزنند، اما هنوز آمادگی لازم برای مواجهه با وضعیت خطیر زیست محیطی کشور از جمله اتخاذ تدابیر پیشگیرانه و کسب آمادگی در برابر همه گیری بیماری های ناشی از ویروس هایی نظیر کرونا را ایجاد نکرده اند. هر چند با توجه به استعداد های بالقوه موجود در کشور، با تمرکز بر این مساله به عنوان یکی از اولویت های اساسی ایران، این امر نیز در دسترس و تحت کنترل خواهد بود. چنانچه تصمیم گیرندگان و رهبران سیاسی در سراسر جهان نتوانند با ایجاد تحول در نگرش امنیتی خود به مسائل زیست محیطی و درک تأثیر آن در حفظ امنیت ملی، به اقداماتی عاجل و مؤثر دست بزنند تا از گسترش آسیب های وارد شده به محیط زیست که پیامدهای آن به شکل تغییرات اقلیمی و گرم شدن کره زمین نمود پیدا کرده است جلوگیری کنند، احتمالاً خود را در آینده ای نزدیک با شرایطی به مراتب خطرناک تر از اپیدمی ویروس کرونا و لزوم اخذ تصمیماتی بس دشوارتر روبه رو خواهند دید. پژوهش حاضر با هدف رابطه شیوع بیماری کووید-۱۹ بر سطح امنیت و جرم خیزی در مناطق مسکونی و تجاری انجام گرفته است. آزمون کولموگروف اسمیرنوف نرمال بودن داده های پژوهش را نشان داد بنابراین از آزمون پیرسون استفاده شده است. نتایج نشان داد که برای ضریب همبستگی پیرسون بین شیوع

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

بیماری کووید-۱۹ و سطح امنیت شهرها ($r=0/868$) در سطح آلفای $0,05$ معنی دار است $sig < 0.05$. لذا چنین استنباط می شود که با سطح اطمینان بالای 95% و $sig=0.000$ بین شیوع بیماری کووید-۱۹ و سطح امنیت شهرها رابطه منفی و معنی داری وجود دارد. ضریب همبستگی پیرسون بین شیوع بیماری کووید-۱۹ و سطح جرم خیزی در مناطق مسکونی ($r=0/140$) در سطح آلفای $0,05$ معنی دار است $sig < 0.05$. لذا چنین استنباط می شود که با سطح اطمینان بالای 95% و $sig=0.000$ بین شیوع بیماری کووید-۱۹ و سطح جرم خیزی در مناطق مسکونی رابطه منفی و معنی داری وجود دارد ادامه یافته ها نشان داد که ضریب همبستگی پیرسون بین شیوع بیماری کووید-۱۹ و سطح جرم خیزی در مناطق تجاری ($r=0/642$) در سطح آلفای $0,05$ معنی دار است $sig < 0.05$. لذا چنین استنباط می شود که با سطح اطمینان بالای 95% و $sig=0.000$ بین شیوع بیماری کووید-۱۹ و سطح جرم خیزی در مناطق تجاری رابطه منفی و معنی داری وجود دارد

منابع فارسی

دانش، فرشید، قویدل، سمیه، کروناویروس: علم سنجی پنجاه سال تولید علم جهانی، مجله ایران دانش پزشکی، سال ۱۴، شماره ۱، ۱۱۳۹۸
عظیمی، رضا، از واقعیت تا بر ساخت اجتماعی: نگاهی به کرونا و پیامدهای آن بر نظام سلامت، فصلنامه پژوهش در سلامت روانشناختی، دوره ۱۴، شماره ۱، شماره اول، ویژه نامه کووید-۱۹ و سلامت روانی، ۱۳۹۹.

سادات حسینی نصرآبادی، نرجس، امنیت شهر، هفتمین کنگره انجمن ژئوپلیتیک ایران (جغرافیای سیاسی شهر)، ۱۳۹۳

فروش، غلامرضا، علیشری، غلامحسین، حسینی ذیجود، سیدرضا، درستکار، روح الله، جلالی فراهانی، علیرضا، شناخت کروناویروس نوین- ۲۱۱۱ و کووید- ۱۱ بر اساس شواهد موجود- مطالعه مروری، مجله طب نظامی، دوره ۲۲، شماره ۱، ۱۳۹۹

عرب، موسی، کوچزائی، زهرا، بررسی تأثیر همه گیری ویروس کرونا بر جرائم و آسیب های اجتماعی (مورد مطالعه: استان سیستان و بلوچستان)، نشریه علمی دانش انتظامی سیستان و بلوچستان، دوره ۱۱، شماره ۳۴، ۱۳۹۹

محمودی، ابوالفضل، الهی دوست، مراد، بررسی نقش خانواده در ارتکاب جرم توسط زندانیان شهر اراک، فصلنامه دانش انتظامی پلیس استان مرکزی، سال هشتم، شماره ۳، ۱۳۹۷

جمشیدی، محمدحسین، امنیت ملی در سیاست بین المللی معاصر بررسی نظری، فصلنامه بر ویژه، محمدرضا، (۱۳۸۹)، امنیت حقوقی به مثابه شرط تحقق امنیت قضایی، راهبرد، شماره ۵۸، سال ۲۰، ۱۳۹۲

طالبزاده، مریم، حقیقتیان، منصور، جهانبخش، اسماعیل، بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی با میزان جرم در شهر شهرکرد در سال ۱۳۹۱، فصلنامه دانش انتظامی چهارمحال و بختیاری، سال اول، شماره سوم، ۱۳۹۲

قزایی، فریبا، راد جهانیانی نفیسه، رشید پور نازیلا، بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهری، فصلنامه آرمان شهر، ۱۳۸۹

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

منابع لاتین

Stick, Ben, Felson, Marcus, (2020), Crime Rates in a Pandemic: the Largest Criminological Experiment in History, Am J Crim Justice. 16 : 1-12.

Campedelli, Gian Maria , corresponding , Aziani,, Alberto, Favarin, Serena , (2020), Exploring the Immediate Effects of COVID-19 Containment Policies on Crime: an Empirical Analysis of the Short-Term Aftermath in Los Angeles, Am J Crim Justice. 2020 Oct 19 : 1-24.

Mohler, George, Bertozzi, Andrea L. , Jeremy Carter, Martin. Short, Daniel Sledge, d George E. Tita, e Craig. Uchida, f and. Jeffrey Brantingham, (2020), Impact of social distancing during COVID-19 pandemic on crime in Los Angeles and Indianapolis, J Crim Justice. 2020; 68: 10169